

עפ"ת (חיפה) 58705-09-25 - ראפע זעיר, נ' מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ת 58705-09-25 זעיר נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני: 28250049807

דו"ח תעבורה 28250049807

בפני כבוד השופט שלמה בנג'ו

המערער:

ראפע זעיר,

ע"י ב"כ עו"ד שהאדי אדהם

- נגד -

המשיבה:

מדינת ישראל

לשכת תביעות תעבורה, משטרת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית-משפט השלום לתעבורה בעכו (כב' השופטת יונה הברפלד-אברהם) מ-3/7/25 בתת"ע 5552-12-23.

פסק דין

לפני ערעור על חומרת העונש שגזר בית משפט השלום לתעבורה בעכו על המערער. בגזר הדין נגזרו על המערער העונשים הבאים:

· ארבעה חודשי מאסר שירוצו בעבודות שירות;

· הופעל מאסר מותנה של ארבעה חודשים שהוטל בתיק 10702-03-20 ביום 26.7.23 בבית משפט לתעבורה בעכו **[להלן: "תיק הקודם"]** בחופף לעונש המאסר בעבודות שירות, כך המערער ירצה ארבעה חודשי מאסר בעבודות שירות;

· שישה חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים, שהמערער לא יעבור את העבירות של נהיגה ללא רישיון נהיגה לפי סעיף 10(א) לפקודת התעבורה או עבירה של נהיגה בזמן פסילה לפי סעיף 67 לפקודת התעבורה;

· 12 חודשי פסילה בפועל;

· הופעל עונש פסילה על תנאי שהוטל על המערער בתיק הקודם של ארבעה חודשים, כך שחודשיים ירצו בחופף לעונש הפסילה בפועל וחודשיים במצטבר, כך שסך הכול ירצה המערער 14 חודשי פסילה בפועל;

· פסילה על תנאי של שישה חודשים למשך שלוש שנים, שהמערער לא יעבור את העבירה בה הורשע או אחת העבירות המפורטות בתוספת הראשונה או בתוספת השנייה לפקודת התעבורה; קנס בסך 2,000 ₪ והתחייבות כספית בסך 5,000 ₪ למשך שנתיים להימנע מביצוע עבירות בהן הורשע המערער.

הערעור מופנה כנגד חומרת העונש, וביתר מיקוד, כנגד הטלת מאסר שירוצה בעבודות שירות חלף המלצת שירות המבחן להטלת עונש של שירות לתועלת הציבור והארכת המאסר המותנה.

רקע כללי

1. המערער הורשע על פי הודאתו בעבירות של נהיגה בזמן פסילה, עבירה לפי סעיף 67 לפקודת התעבורה; ונהיגה ללא ביטוח, עבירה לפי סעיף 2(א) לפקודת ביטוח רכב מנועי.
2. לפי עובדות כתב האישום בהן הודה המערער, ועל פיהן הורשע, ביום 2.12.23 בשעה 22:43 נהג המערער ברכב מסוג סקודה, בעכו, בעודו פסול מנהיגה על פי צו פסילה שניתן נגדו ביום 26.7.23 בבית משפט לתעבורה בעכו בתיק הקודם [תיק שכרות], אשר פסל אותו מנהיגה למשך תשעה חודשים ו-30 יום. המערער היה מודע לדבר הפסילה, זו הודעה לו ביום 9.8.23, ואף על פי כן נהג ברכב כשהפסילה בתוקף. במצב דברים זה נהג ברכב ללא ביטוח המכסה את הסיכונים הנשקפים מהשימוש ברכב.
3. לאחר שהודה והורשע הוא נשלח לבקשתו לשירות המבחן לצורך עריכת תסקיר בעניינו. שירות המבחן הגיש תסקיר מפורט לגבי המערער, ממנו עולה כי מדובר ברווק בן 26 המתגורר בבית הוריו בכפר שעב, ומזה כשנתיים עובד כשכיר בצמיגיה (פנצ'ריה) שבבעלות אחיו. אשר לעבירות מושא כתב האישום, צוין בתסקיר, כי המערער התקשה לבחון את התנהלותו באופן ביקורתי תוך שציין שהיה במפגש חברתי במהלכו נאלץ לנהוג ברכב כדי לאסוף את חבריו. שירות המבחן התרשם שהמערער מתקשה להכיר בכשל ההתנהגותי שלו ובנזק הפוטנציאלי שהוא עלול היה לגרום עקב הנהיגה בזמן פסילה. לצד זאת צוין, כי המערער הביע חרטה על מעשיו והוא פועל לתקן את המחדל ולחדש את רישיונו כחוק.
4. עוד מציין שירות המבחן כי המערער מוכר לו מהתיק הקודם [תת"ע 10702-03-20, גזר דין משנת 2022, במסגרתו הורשע המערער בעבירה של נהיגה בשכרות]. שם בא שירות המבחן בהמלצה שיקומית שאומצה ע"י בית המשפט. בגין אותו תיק הוטל עליו, בין היתר, צו שירות לתועלת הציבור [להלן: "של"צ"]. אך המערער לא שיתף פעולה ולא ביצע את הצו בהתאם לגזר הדין. שירות המבחן פנה לבית המשפט לפקעת הצו. בהפקיעו את צו השל"צ, הסתפק בית המשפט באותו עניין בהטלת קנס בסך 500 ₪ ו-30 ימי פסילה במצטבר לפסילה שהוטלה עליו בגזר הדין.

5. במסגרת התיק הנוכחי, הביע המערער בפני שירות המבחן את מחויבותו לשתף פעולה באופן מלא ולמלא אחר צו השל"צ, אם יוטל עליו. שירות המבחן זיהה אצל המערער מה שכינה כ"מוקדים מקדמי סיכון" לעבריינות ו"מוקדים מגבירי סיכויי שיקום". בין גורמי הסיכון ציין שירות המבחן, כי מדובר באדם בעל דפוסי התנהגות ילדותיים בהתנהלותו והוא מגלה התייחסות שטחית ומצומצמת. קיימת עבריינות נוספת באותו תחום וניסיונות קודמים לשתף פעולה עם שירות המבחן לא צלחו.

6. לצד דברים אלה לקח שירות המבחן בחשבון את ניהול החיים התקין של המערער, את רצונו להתנהל באופן נורמטיבי, את הרצון לתקן את הכשלים ולקדם את מצבו. שירות המבחן נתן דגש לכך שההליך המשפטי נתן אפקט מרתיע ומציב גבולות למערער. בסופו של יום סבר שירות המבחן, כי יש לשלב את המערער בהליך טיפולי כדי לסייע לו לבחון חלקים מוחלשים בתוכו ולהפחית מרמת הסיכון להישנות העבירה. על כן המליץ להטיל על המערער צו מבחן למשך 18 חודשים, לשלבו בקבוצה טיפולית, וכמו כן לחייב אותו בביצוע של"צ בהיקף של 120 שעות לתועלתה של אוכלוסייה נזקקת בעיר סחנין. שירות המבחן סבר, כי באמצעות תרומה לחברה ופיצוי על הנזק שהסב המערער, יהיה בכך להפחית סיכון להישנות העבירה.

החלטת בית משפט קמא

7. כב' בית המשפט קמא בחן את הערכים החברתיים שנפגעו כתוצאה מביצוע העבירה, הדגיש את הסיכון הרב שיש בעבירה של נהיגה בזמן פסילה ללא ביטוח ואת הפגיעה בשלטון החוק, תוך שציין כי נהיגה בזמן פסילה היא מבין העבירות החמורות ביותר בפקודת התעבורה, שבצידה עונש מאסר. לאחר שבחן בית המשפט קמא את נסיבות ביצוע העבירה ואת מדיניות הענישה הנוהגת, קבע מתחם עונש הולם הנע בין 7 ל- 18 חודשי מאסר, פסילה לתקופה של עד ארבע שנים. צוין כי בנסיבות מקלות - של נהיגה בזמן פסילה ועבר תעבורתי שלא מכביד - המאסר ינוע ממאסר על תנאי ועד שנת מאסר, וכן שישה חודשי פסילה עד פסילה של חמש שנים.

8. אשר למיקום העונש בתוך המתחם, התחשב בית המשפט קמא בעשר הרשעותיו הקודמות של המערער, בהן הרשעה משנת 2019 בעבירה של נהיגה ללא רישיון נהיגה (בלתי מורשה לנהיגה), והרשעה נוספת בעבירה של נהיגה תחת השפעת חומרים משכרים מיום 26.7.23, בגינה קיים לחובתו מאסר מותנה של ארבעה חודשים שהינו ברה"פעה בתיק הנוכחי. בית המשפט קמא עמד על הרשעת המערער בתיק הקודם, תיק השכרות, שהמותב שדן אותו שם התחשב במערער לא מעט ונמנע מהטלת עונש מאסר תוך הסתפקות בשל"צ, וגם לאחר שהפר המערער את צו השל"צ והוא הופקע לבקשת שירות המבחן, התחשב בו אותו מותב בגזר דינו המשלים והטיל עליו עונש מקל במיוחד. צוין כי המערער לא הורתע מעונש המאסר המותנה הרובץ עליו ולא ניצל את ההזדמנות שנתן לו בית משפט קמא כאשר הפקיע את עונש השל"צ והסתפק בענישה מקלה. בסופו של בית המשפט קמא הגיע למסקנה כי **"אין לקבל את המלצת שירות המבחן לאור**

התנהלותו של הנאשם וזלזולו ברשויות אכיפת החוק ואין מקום במקרה זה להאריך את המאסר על תנאי אלא להורות על הפעלתו וריצוי המאסר בעבודות שירות" (פסקה 43 לגזר הדין).

טענות הצדדים

9. ב"כ המערער המלומד טען כי בית המשפט קמא נתן משקל רב מדי לביטול צו של"צ קודם שהוטל על המערער, תוך התעלמות מכך ששירות המבחן היה ער לכך, ציין זאת ולמרות זאת המליץ פעם נוספת על הטלת עונש שיקומי על המערער. לעמדתו של ב"כ המערער, בית המשפט החליף את שיקול דעתו של הגורם המקצועי אשר בחן את המערער באופן בלתי אמצעי ומצא כי חל שינוי המצדיק מתן ענישה שיקומית. נטען כי מדובר בהרשעתו הראשונה של המערער בעבירה של נהיגה בזמן פסילה, נסיבה זו הינה משמעותית ולמרות זאת לא קיבלה את המשקל הראוי בגזר הדין. הפסיקה הכירה בכך שיש להבחין בין עברייני מועד לבין מי שמעביר בפעם הראשונה בעבירה מסוג זה. הטלת מאסר, ולו בעבודות שירות, בגין הרשעה ראשונה בעבירה מסוג זה, בניגוד להמלצות שירות המבחן, מהווה החמרה שאינה עולה בקנה אחד עם מדיניות הענישה הראויה.

10. עוד נטען, כי הוראת סעיף 56 לחוק העונשין מאפשרת לבית משפט להאריך מאסר מותנה "מטעמים שיירשמו". לעמדת ב"כ המערער נסיבות המקרה דנן, ובראשן תסקיר שירות המבחן החיובי והתוכנית השיקומית הקונקרטית שהוצעה, מהוות טעמים מיוחדים המצדיקים את הארכת התנאי, שכן הפעלת המאסר המותנה מסכלת את אפשרות השיקום, קוטעת הליך טיפולי שהמערער היה בראשיתו ופוגעת באינטרס הציבורי ארוך הטווח של החזרת המערער למוטב.

11. ב"כ המשיבה המלומדת ביקשה לדחות את הערעור. לעמדתה, העונש שהטיל בית משפט קמא הוא עונש ראוי, גזר הדין מנומק היטב, בית המשפט קמא סקר את כל השיקולים הרלוונטיים תוך שהצביע על נסיבות ביצוע העבירה החמורות, הרשעותיו הקודמות של המערער, בהן נאות בית המשפט לאמץ את המלצות שירות המבחן והטיל עליו בזמנו ענישה חינוכית בדמות צו של"צ, אלא שהמערער לא מילא אחר הצו הזה, הפר אותו, הוא הופקע, ולמרות זאת בית המשפט לא החמיר איתו, וגזר עליו עונש מקל בגזר דין משלים. אך גם הזדמנות זו לא נוצלה על ידי המערער והוא שב וביצע עבירה חמורה של נהיגה בפסילה.

דין והכרעה

12. לאחר ששמעתי טענות הצדדים ועיינתי בכתב הערעור ובהחלטת בית המשפט קמא, ובחנתי את כלל הנסיבות והשיקולים הרלוונטיים, נחה דעתי כי דין הערעור להידחות.

13. לפי פסיקת בית המשפט העליון, אין דרכה של ערכאת הערעור להתערב בעונש שגזרה הערכאה הדיונית אלא במקרים חריגים בהם יש חשש לעיוות דין או כאשר ערכאה דיונית סתה סטייה של ממש ממדיניות הענישה הנוהגת [ע"פ 4475/24 יונגסטר נ' מדינת ישראל, פסקה 11(1.9.25); ע"פ 1024/24 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 9 (21.7.25); ע"פ 901/23 אורטל בנימין נ' מדינת ישראל, פסקה 52 (6.7.25)].

14. בחנתי כאמור את טענותיו של הסנגור המלומד על רקע מכלול הנסיבות ואת הנמקתה של הערכאה הדיונית, ולא מצאתי כי מקרה זה בא בקהלם של אותם מקרים חריגים ובודדים בהם קמה עילה לערכאת הערעור להתערב בעונש.

15. ליבו של הערעור נע סביב שיקול הדעת שהפעילה הערכאה הדיונית ביחס למשקל שנתנה להמלצת שירות המבחן. לעמדת ב"כ המערער המלומד, היה על בית המשפט קמא לאמץ את המלצות שירות המבחן ולגזור את העונש בהתאם להמלצה זו, בבחינת "כזה ראה וקדש" [תלמוד בבלי, ראש השנה כ, א], בהיותה תואמת את אפיק השיקום בו מצוי המערער.

16. ההלכה הפסוקה קבעה כי המלצותיו של שירות המבחן כבודן במקומן, אך הן המלצות בלבד, ומהוות שיקול בקדירת השיקולים שמפעיל בית המשפט בבואו לגזור את דינו של העומד בפניו: **"המלצותיו של שירות המבחן, כשמן כן הן - המלצות. בית-המשפט אינו כבול לאמור בהן והוא אינו מחויב לפעול על פיהן. עמדת שירות המבחן, אינה אלא אחד השיקולים העומדים בפני בית-המשפט בבואו לגזור את דינו של נאשם - לעיתים יאמץ בית-המשפט את המלצת שירות המבחן במלואה, לעיתים יאמץ אותה בחלקה ולעיתים ידחה אותה מכל וכל. כל עניין לנסיבותיו הוא, וכל מקרה ייבחן לגופו, תוך מתן משקל ראוי להמלצות שירות המבחן"** [רע"פ 7257/12 סנדרוביץ נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (18.10.2012)].

17. עוד נפסק כי שיקולי שיקום, עם כל חשיבותם אין הם חזות כל, ועל בית המשפט לאזנם מול שיקולי הענישה עליהם הוא מופקד בראשם שיקולי הלימה, גמול והרתעה [רע"פ 26/23 יז'כין נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (31.01.2023)]. יתרה מזאת, גם כאשר שיקולי השיקום מצדיקים חריגה לקולה ממתחם העונש ההולם, בבואו של בית המשפט לקבוע את מידת החריגה ממתחם העונש ההולם, עליו לבצע איזון כאמור בין מכלול שיקולי הענישה לשיקום [רע"פ 636/21 לוי נ' מדינת ישראל, פסקה 8 (16.02.2021)].

18. חוששני שאין המקרה הנוכחי נכלל באותם מקרים חריגים ובודדים, בהם ניתן לומר שיש להעדיף את החריג, כלומר את הסטייה מעקרון ההלימה הנוהג בענישה, לטובת שיקום, וזאת מהטעמים שאפרט להלן.

19. מדובר במי שלחובתו עשרים הרשעות תעבורה קודמות. הוא נשפט בתיק הקודם בגין ביצוע עבירה של נהיגה תחת השפעת אלכוהול/סמים [תיק תעבורה 10702-03-20 שבכותרת]. באותו עניין על אף נפוצותה ומסוכנותה של עבירת הנהיגה בשכרות, מצא בית המשפט קמא לקבל את המלצת שירות המבחן, והסתפק בענישה שיקומית-חינוכית, על פני מיצוי הדין עם המערער, והטיל עליו צו של"צ. לאור הענישה המקלה וכברת הדרך שהלך לקראתו בית המשפט, מצופה היה כי המערער יאמץ בשתי ידיו את הזדמנות הפז שנקרתה בדרכו, וישפר את דרכיו ויעלה על דרך הישר. אלא שהמערער לא ביצע את צו השל"צ בהתאם לגזר הדין. הוא היפר את הצו, ומעל באמון שנתן בו בית המשפט. עקב כך, פנה שירות המבחן דיווח על התנהלותו של המערער וביקש את הפקעת הצו, והטלת עונש אחר על המערער.

20. למרות התנהלותו פורצת הגבולות של המערער, לכשהובא התיק לפני בית המשפט שהטיל על המערער את צו השל"צ, נהג בית המשפט במערער במידה של חסד חלף מידה של דין. בית המשפט קמא החליט לתת למערער הזדמנות נוספת לתקן את דרכיו, בדמות של ענישה מקלה ביותר - בית משפט החליט להסתפק בקנס של 500 ש"ח ובחודש פסילה בלבד על הפרת צו השל"צ בתיק השכרות. גם כאן מצופה היה שהמערער יתעשת, אלא שגם את ההזדמנות השנייה הזו לא ניצל המערער. עד מהרה שב לסורו, והפעם ביצע עבירה חמורה לא פחות - הוא נהג ברכב בניגוד לצו שיפוטי האוסר עליו את הנהיגה (צו שניתן בנוכחותו בתיק השכרות הנזכר לעיל). המערער נתפס נוהג בעיבורה של עיר, כשהוא נוהג ברכב יחד עם אחרים.

21. בתסקיר שערך שירות המבחן לקראת גזר הדין, הוא דיווח שהמערער התקשה לבחון את התנהגותו באופן ביקורתי, הוא אף ביקש לתרץ אותה, ואמר שהוא היה במפגש חברתי ועל כן הוא נאלץ לנהוג ברכב בפסילה כדי לאסוף את חבריו. שירות המבחן דיווח על מוקדי סיכון שזיהה בהתנהגותו, אם כי סבר כי לצד זאת ישנם ניצני הפנמה שצצו עקב האפקט ההרתעתי של המשפט, ולכן המליץ שוב על עונש חינוכי.

22. בנסיבות אלה, צדק בית המשפט קמא כשלא קיבל את המלצת שירות המבחן. הקטל בכבישים גובה מחיר דמים יקר עקב תאונות שנגרמות עקב שיקול דעת לקוי של נהגים, אין להוסיף לסיכון האינהרנטי השורר בכבישי הארץ סיכון מודע של מי שבחרים לצאת לכביש כשבית המשפט אסר עליהם לנהוג ברכב. המערער הראה בהתנהגותו שאין הוא ירא את החוק ואת צווי בית המשפט. הוא יוצא לכביש ומסכן מדעת את הציבור, בין אם על ידי נהיגה בשכרות/תחת השפעת סמים בתיק הקודם, ובין אם בנהיגה בזמן פסילה בתיק הנוכחי. הזדמנויות שניתנו לו ע"י בית המשפט לשפר את דרכיו, זכו לזלזול ויעידו על כך מעשיו. פסיקתו של בית המשפט העליון קוראת להחמיר בענישה בזמן פסילה על מנת לייצר אלמנט הרתעתי הן ליחיד שפרע את החוק ונהג ברכב והן להרתיע את הרבים נהגים עבריינים פוטנציאליים. אפנה בהקשר זה לדבריו הנכוחים של בית המשפט העליון מהעת האחרונה:

"...חומרתן הרבה של עבירות התעבורה מחייבת הטלת ענישה משמעותית ומרתיעה, וזאת בשל הסכנה המגולמת בהן לעברייני ולכלל משתמשי הדרך (רע"פ 3431/24 גבארין נ' מדינת ישראל, פסקה 4 (24.4.2024))."

הדברים מקבלים משנה תוקף נוכח נסיבות המקרה הנוכחי, בין היתר מאחר שהמבקש המשיך לנהוג בזמן פסילה אף לאחר שנתפס והוגש נגדו כתב אישום בהליך הנוכחי, באופן המלמד כי הוא אינו ירא את הדין..."
[רע"פ 2424-06-25 מנסור נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (04.6.2025)].

23. בנסיבות מצטברות אלה, אתקשה לקבל את הטענה שכעת פניו של המערער הם לשיקום, כי עתה הוא באמת הבין את חומרת מעשיו. אין עוד מקום לגלות סלחנות כלפי המערער משמעותה אינה אלא הפקרת הציבור למעשיו מסכני החיים. ברור לחלוטין, גם מתסקיר שירות המבחן, שמדובר במי שמוקדי הסיכון שנשקפו ממנו לפי אבחנת שירות המבחן, התממשו בדמות של הישנות ביצוע עבירות מסכנות חיים. מעשיו המערער מדברים בקול רם יותר מהצהרותיו המילוליות בדבר שיקום.

24. לפיכך, מסקנתי היא שכב' בית המשפט קמא הפעיל את שיקול דעתו נכונה ביחס לתוצאה העונשית אליה הגיע, ואף חסד גדול עשה עם המערער, שעה שבניגוד להוראות סעיף 56 לחוק העונשין, לא צבר את המאסר המותנה בן ארבעה חודשים שהפעיל, לעונש המאסר בן הארבעה חודשים שהטיל עליו, אלא חפף את כולו לעונש המאסר, ובכך נתן ביטוי להקלה עונשית משמעותית למערער.

25. אני דוחה את הערעור. עיכוב הביצוע מבוטל. ככל שחלף המועד לריצוי עבודות השירות, על הממונה לקבוע למערער מועד חדש לתחילת ריצוי עבודות השירות.

26. המזכירות תעביר העתק פסק הדין לממונה על עבודות השירות.

ניתן היום, י"ח כסלו תשפ"ו, 08 דצמבר 2025,
בהעדר הצדדים.